

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Լ.Գ.Բաղդասարյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № Ց

«17» դեկտեմբեր 2025 թ.

ՄՀ/բ 139

Էթնոմանկավարժություն ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011301.00.6 Ընդհանուր մանկավարժություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011301.03.6 Սոցիալական մանկավարժություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ Մանկավարժության և հոգեբանության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ Մ/Մ4-րդ, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Ք.Ս.Վիրաբյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ.հասցե/ներ kvirabyan60@gmail.com

Վանաձոր- 2025թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	...
9.	Ուսումնառության մեթոդները
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	...
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	...
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	...
14.	Գնահատում.....	...
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	...
	14.2. Հարցաշար.....	...
	14.3. Գնահատման չափանիշներ.....	...
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	...

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.
 «Էթնամանկավարժություն» դասընթացը կարևորվում է *ժողորդական մանկավարժության* բնագավառում, մեծ դեր ունի ապագա մանկավարժների գիտելիքների շրջանակի ընդլայնման գործում, թույլ կտա նրանց իմաստավորել ժողովրդի մանկավարժական

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթարվոկների

դիտումների փորձը և արդյունավետ աշխատանք կատարել ի նպաստ ազգային դպրոցի կայացմանը, ներառված է 011301.03.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Կամրնտրական դասընթաց» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

Դասընթացի նպատակը

- 1) *Ցույց տալ, թե ինչպես կարելի է ազգի մանկավարժական մշակույթն օգտագործել որպես նոր սերունդներին սոցիալականացնելու միջոց: Այս տեսակետը պետք է զարգացնել հենվելով անհատի և խմբերի սոցիալականացման մասին ժամանակակից սոցիալ-հոգեբանական պատկերացումների վրա:*
- 2) *Բացահայտել, թե ժողովրդի մանկավարժական մշակույթն ինչպես է նպաստում սերունդների միջև կապերի ստեղծմանն ու ժամանակի ճիշտ ըմբռնմանը. նախնիներ -մենք ապագա սերունդներ շղթայի գիտակցմանը:*
- 3) *Ժամանակակից գիտական մանկավարժության և հոգեբանության ձեռքբերումների միջոցով բացայտել էթնոսի հոգեկան և մշակույթի առանձնահատկությունների փոխկապվածությունը:*

1. Դասընթացի խնդիրներն են

1.Պատկերացում տալ

- *ժողովուրդների մանկավարժական մշակույթի և պրակտիկ գործունեության մասին*
- *ուսուցման ու դաստիարակության այն սկզբունքների ու եղանակների մասին, որոնք ժողովուրդն օգտագործել է երեխաներին խնամելիս և զարգացումն ապահովելիս*
- *ժամանակակից գիտական մանկավարժության պահանջները հարմարեցնել էթնոսի հոգեկան առանձնահատկություններին և նրա մշակույթի յուրահատկություններին*

2. ձևավորել

- *էթնոմանկավարժական անհրաժեշտ գիտելիքների ամբողջական համակարգ*
- *էթնոմանկավարժական իդեալներին համապատասխանող բարոյական և հոգեբանական ընդհանուր հասկացություններ /խիղճ, պատիվ, պարտք, պատասխանատվություն, սեր, ամոթ, հպարտություն, ապրումակցում /էմպաթիա/, համբերատարություն և այլն:*

3. **Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/. «Էթնիկական մանկավարժություն»** դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների դպրոցում ձեռք բերված գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների առկայությունը

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Էթնիկական մանկավարժություն» դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Գիտելիք

1. Էթնոմանկավարժության առանձնահատկությունները, խնդիրները, կառուցվածքը
2. Էթնոմանկավարժության հիմնական հասկացությունները
3. Էթնոմանկավարժության տեղը և դերը մարդաբանական գիտությունների համակարգում
4. Ժողովրդի բազմադարյան փորձի, բարոյական արժեքների սերնդե սերունդ փոխանցման կարևորությունը
5. Ժողովրդական մանկավարժության մեջ օգտագործվող ավանդական մեթոդների և միջոցների վերածնման կարևորությունը:

Հմտություն

1. մանկավարժական տարբեր իրավիճակներում կիրառել յուրացված տեսական գիտելիքները
2. ձևակերպել սեփական տեսակետը ժողովրդական մանկավարժության հիմնախնդրի վերաբերյալ
3. արտահայտել և հիմնավորել սեփական տեսակետը ժողովրդի մշակութային անցյալի արժեվորման մասին:

Կարողունակություն

1. Էթնոմանկավարժական գիտելիքների անհրաժեշտ մակարդակին
2. Էթնոմանկավարժության հիմնական հասկացությունների համակարգին
3. Ժողովրդական մանկավարժության ժամանակակից միջոցներին:
Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

1. վերլուծելու և համեմատելու ունակություն
2. կազմակերպելու և պլանավորելու կարողություն
3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ
4. մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Դասընթացի ուսուցման գործընթացը ուղղված է հետևյալ ընդհանրական միջանձնային կոմպետենցիաների (այսուհետ՝ ՄՁԿ) ձևավորմանը

1. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն
2. թիմային աշխատանք
3. միջանձնային ունակություններ
4. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն
5. բարոյական արժեքներ

Դասընթացի ուսուցման գործընթացը ուղղված է հետևյալ ընդհանրական համակարգային կոմպետենցիաների (այսուհետ՝ ՀԳԿ) ձևավորմանը

1. գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն
2. հետազոտություններ կատարելու ունակություններ
3. սովորելու ունակություն
4. նոր գաղափարներ առաջ քաշելու ունակություն
5. այլ երկրների մշակույթների և սովորությունների իմացություն
6. ինքնուրույն աշխատելու ունակություն
7. հաջողության ձգտում

4.4. Դասընթացի ուսուցման գործընթացը ուղղված է հետևյալ առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաների (այսուհետ՝ ԱԿ) ձևավորմանը

ԱԿ1 դրսևորել մասնագիտության պատմության և հիմունքների իմացություն,

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ12 ունակ լինեն ուրույն, թեկուզ և փոքր ներդրում կատարելու տվյալ առարկայական ոլորտում,

ԱԿ13 ցուցաբերեն ինքնուրույնություն և ստեղծագործական մոտեցում տվյալ առարկայական ոլորտում գործունեություն ծավալելիս,

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Էթնիկական մանկավարժություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել տարրական դպրոցում մասնագիտական գործունեության և ժողովրդական դաստիարակության ընթացքում,

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		3 կրեդիտ/90 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն		6
Գործնական աշխատանք		6
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		78
Ընդամենը		90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		սս

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .

- Դասախոսություն
- Գործնական աշխատանքներ
- Ինքնուրույն աշխատանք
 - Ռեֆերատ
 - Կլոր սեղան
 - Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն
 - Աշխատանքային տետր
 - Ջեկույց

8. Դասավանդման մեթոդներներն են⁵ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, պատմել

9. Ուսումնառության մեթոդներն են⁶ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, վեբինգի դիագրամ, ռեֆերատների քննարկում

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁵ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁷.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարամունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	Էթնոմանկավարժության առարկան, նպատակը, խնդիրները	2		1		
2.	Էթնիկական սոցիալականացում և մանկավարժություն					
3.	Բնության արտացոլումը էթնոսի մանկավարժական մշակույթում: Նախնադարյան էթնոմանկ. և էթնոսի ծագման խնդիրները	1		1		
4.	Կրոնական պահանջմունք և ճակատագրապաշտություն: Քրիստոնեական մանկավ. և հոգեբանություն:	1		1		
7.	Էթնիկական սոցիալական իմացությունը էթնոմանկավարժության մեջ					
8.	Բնավորության գծերի մասին պատկ. ժողմանկավարժության մեջ	1		2		
9.	Ժողովրդական պատկերացումները մարդու իմացական ընդունակությունների մասին	1		1		
10.	Հանելուկների էթնոմանկավարժություն և էթնոհոգեբանություն					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		6		6		

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

⁷ Նման է օրացուցային պլանին

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Գրիգորյան Գ.Ա., Հայ ժողովրդական բանահյուսություն	Երևան, 1980, ՀՍՍՀ ԳԱ հր.
2.	Նալչաջյան Ա.Ա., Էթնիկական մանկավարժություն,	Երևան, 2003
3.	Յու. Սահակյան, Հայ ժողովրդական հանելուկներ,	Երևան, 2004
4.	Ե.Լալայան, Երկեր, հատոր 3, /Լոռու մարզ/,	Երևան, 1998
5.	Վ.Բոյոյան, Հայ ազգագրություն/համառոտ ուրվագծեր/	Երևան, 1974
6.	Մ.Աբեղյան, Երկեր, հատոր Է,	Երևան, 1975
7.	В.С.Кукушин, Этнопедагогика	Москва-Воронеж, 2002
8.	Г.Н.ВОЛКОВ, Этнопедагогика	Издательский центр «Академия», 1999
Լրացուցիչ գրականություն (ԼԳ)		
1.	Մ. Խորենացի «Պատմություն հայոց»,	Երևան, 1981
2.	Նոր Կտակարան, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին,	Երևան, 1992
3.	Երկնքից տասը խնձոր ընկավ/ Տասը պատվիրան, տասը հեքիաթ	Երևան, 2007
4.	Ս.Ա.Վիրաբյան, Գ.Եթիմյան, Մեծ Ղարաքիլիսա, հատոր 1,	Երևան, 2002

5.	Լև Տոլստոյ, Քրիստոսի վարդապետարանը մանուկների համար	
6.	Մազմանյան, Բնավորություն,	Երևան, 1969
7.	Փ.Բուզանդ «Պատմություն հայոց».	Երևան, 1968
8.	Մուրացան «Գևորգ Մարզպետունի»	Երևան, 1968
9.	Կորովկին «Հին աշխարհի պատմություն» դասագիրք 5-րդ դասարանի	Երևան, 1992
10.	Հայ ժողովրդական հեքիաթներ, լեգենդներ, առասպել, էպոս, առակներ և այլ բանահյուսական ստեղծագործություններ	
11.	Մայիլյան Ս. Ժամանակակից աղանդները Հայաստանում,	Երևան, 2000
12.	Ռ. Նահապետյան, Հայոց սոցիոնորմատիվ մշակույթը, մաս 1,	Երևան, 2011
13.	Հ. Խաչատրյան, Սոսյաց անտառ,	Երևան, 1978

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁸
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)				
1.				
2.				

⁸ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1.	<p>Էթնիկական մանկ.առարկան և խնդիրները</p>	<p>Էթնոմանկավարժության առարկան և խնդիրները: Էթնոմանկավարժության հիմնական կատեգորիաները և հասկացությունները: Մարդկային հոտ, տոհմ, ցեղ: Էթնոս, ժողովուրդ, ազգ, ազգություն: Ընդհանուր և հատուկ Էթնոմանկավարժություն: Ժողովրդական մանկավարժության կապը գիտական մանկավարժության հետ: Էթնոմանկավարժության աղբյուրները և գործառույթները: Էթնոմանկավարժության մեթոդները և կապը այլ գիտությունների հետ:</p>	2	ՊԳ1, 2,5,6 ԼԳ1
2.	<p>ԷԹՆԻԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆԱՑՈՒՄ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ</p>	<p>Անհատի սոցիալականացում: Էթնիկական սոցիալականացում. բնորոշումը, նպատակները, մեխանիզմները: Էթնիկական սոցիալականացում: սիմվոլային Կոնֆորմիզմ և էթնիկական սոցիալականացում Անհատի սոցիալականացում: էթնիկական սոցիալականացում. բնորոշումը, նպատակները, մեխանիզմները: Էթնիկական սիմվոլային : Կոնֆորմիզմ և էթնիկական սոցիալականացում</p>		ՊԳ1, 2,5,6

3.	<p align="center">ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՑՈՒՄԸ ԷԹՆՈՍԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹՈՒՄ</p>	<p>Բնության պաշտամունք: Բնության սիմվոլացումն ու սրբացումը/Լոռի/:Բնությունը՝ բարոյական նորմերի աղբյուր: Էկոլոգիական դաստիարակություն: Բնության նկատմամբ վանդալիստական վերաբերմունքը և էթնոսի բարոյագրկման խնդիրները: Բնության պաշտամունք: Բնության սիմվոլացումն ու սրբացումը/Լոռի/:Բնությունը՝ բարոյական նորմերի աղբյուր: Էկոլոգիական դաստիարակություն: Բնության նկատմամբ վանդալիստական վերաբերմունքը և էթնոսի բարոյագրկման խնդիրները:</p>	1	ՊԳ1, 2,5,6, 4
4.	<p align="center">ՆԱԽՆԱԴԱՐՅԱՆ ԷԹՆՈՍԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԷԹՆՈՍԻ ԾԱԳՄԱՆ /ԷԹՆՈԳԵՆԵԶ/ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ</p>	<p>Գիր չունեցող էթնոսների մանկավարժական և հոգեբանական մշակույթը:Չեքիաթներ(բանավոր պատմություններ), լեզենդներ, առասպել:Հայկական օդաների դերը երեխաների սոցիալականացման գործում: Էթնոմանկավարժական համակարգի տեսակները:Հայկական էթնոգենետիկ առասպելի մանկավարժական ասպեկտները</p>	1	ՊԳ1, 2,5,6
5.	<p align="center">ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՄՈՒՆՔ ԵՎ ՃԱԿԱՏԱԳՐԱՊԱՇՏՈՒԹՅՈՒՆ</p>	<p>Մարդու կրոնական պահանջմունքի բնույթն ու ծագումը: Կրոնական պատվիրաններ, թ²ե մոգություն:</p>	1	ՊԳ1, 2,5,6, ԼԳ5

6.	<p>ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ</p>	<p>Քրիստոնեություն, քրիստոնյա ժողովուրդ: Մկրտությունը ժողովրդի կյանքում: Աստվածաշունչ.տասը պատվիրանները: Քրիստոնեական արժեքաբանություն /աքսիոլոգիա/: Հարստություն և ազահություն: Խոսք և գործ: Աշխատասիրություն և ծուլություն: Երեխաների նկատմամբ վերաբերմունքը: Համբերության հոգեբանություն: Մաղթանք, խրատ, աղոթք, անեծք: Տերունական աղոթքը: Կրոնական սիմվոլները: Հայ Առաքելական եկեղեցու դեր էթնոսի կյանքում:</p>	1	<p>ՊԳ1, 2,5,6 ԼԳ1,3</p>
7.	<p>ԷԹՆՈԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԻՄԱՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ</p>	<p>Սոցիալական նորմերի և արժեքների իմացություն: Էթնոսոցիալական իմացություն: Սոցիալական համեմատություն: Մարդկային բնավորությունների բազմատեսակության մասին</p>		<p>ՊԳ1, 2,5,6</p>
8.	<p>ՄԱՐԴՈՒ ԲՆԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԺՈՂՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ</p>	<p>Էթնոսները բնավորության դրական գծերի մասին: Համբերություն, զիջողականություն, ազնվություն, էմպատիա: Ժողովրդական մշակույթը բնավորության բացասական գծերի մասին: Նախանձ, ստախոտություն, պարծենկոտություն, վախկոտություն: Ասացվածքներ բնավորության գծերի մասին</p>	1	<p>ՊԳ1, 2,5,6</p>

9.	ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ՄԱՐԴՈՒ ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ	Գիտելիք, հմտություն, կարողություն: Հիշողության մասին ժողովրդական պատկերացումները: Բնությունը և էթնոդիդակտիկան: Ասացվածքներ և իմացական այլ խնդիրներ:	1	ՊԳ1, 2,5,6
10.	ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐԻ ԷԹՆՈՍԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԷԹՆՈՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	Հանելուկի հոգեբանական կառուցվածքը և գործառույթները: Հանելուկների տեսակները: Հանելուկները ժողովրդական ստեղծագործությունների այլ ձևերում: Հանելուկ և ասացվածք: Հանելուկը որպես հոգեբանական թեստ: Գաղտնիք և հանելուկ: Լռովա հանելուկները		ՊԳ1, 2,5,6,3

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ⁹
1.	Էթնիկական մանկավարժության առարկանն խնդիրները	քննարկել մարդկային հոս, տոհմ, ցեղ, ժողովուրդ ազգ, ազգություն հասկացությունները	1	Բաավոր հարցումն	ՊԳ1, 2,5,6 ԼԳ1
2.	ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՑՈՂՈՒՄԸ ԷԹՆՈՍԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐՇԱԿ ՄՇԱԿՈՒՅԹՈՒՄ	ծանոթացնել բնության օրենքներին և երևույթներին, բնության միջոցով դաստիարակության համակարգին	1	Հանձնարարությունների քննարկում, ռեֆերատների ներկայացում	ՊԳ1, 2,5,6, 4 ԼԳ 8, 10,
3.	Նախնադարյան էթնոմանկ. և էթնոսի ծագման խնդիրները	ծանոթացնել, թե ինչպես են գիր և գրականություն չունեցող էթնոսները սոցիալականացրել իրենց երեխաներին Ծանոթացնել հայկական «օղա» հասկացությանը և համեմատել «տղամարդկանց տների» հետ	1	, ռեֆերատների ներկայացում	ՊԳ1, 2,5,6, 4 ԼԳ 8, 10,
4.	Քրիստոնեական մանկավարժություն և հոգեբանություն	Հանձնարարությունների քննարկում, ռեֆերատների ներկայացում	1	Հանձնարարությունների քննարկում	ՊԳ1, 2,5,6, 4 ԼԳ2,3,5,11

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

5.	Էթնիկական սոցիալական իմացությունը էթնոմանկավարժության մեջ	Ինչ պետք է հասկանալ սոցիալական իմացություն ասելով: Ինչ են իմացել էթնոսները սոցիալական կյանքի երևույթների մասին:		Հանձնարարությունների քննարկում, ռեֆերատների ներկայացում	ՊԳ1, 2,5,6, 4 ԼԳ7
6.	Բնավորության գծերի մասին պատկ. ժողմանկավարժության մեջ	քննարկել բնավորության գծերի մասին պատկերացումները ժողովրդական բանահյուսության մեջ:	2	Հանձնարարությունների քննարկում, թեստային աշխատանք	ՊԳ1, 2,5,6, 4 ԼԳ 6
7.	Ժողովրդական պատկերացումները մարդու իմացական ընդունակությունների մասին	վեր հանել ժողովրդի պատկերացումները գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների մասին: Ժողովուրդը սովորությունների մասին	1	Հանձնարարությունների քննարկում, ռեֆերատների ներկայացում	ՊԳ1, 2,5,6, 4
8.	Հանելուկների մանկավարժություն և հոգեբանություն	ուսանողներին ծանոթացնել հանելուկների հոգեբանական կառուցվածքին և ֆունկցիաներին տեղեկացնել հանելուկների ծագման պատմությանը		Հանձնարարությունների քննարկում, ռեֆերատների ներկայացում	ՊԳ1, 2,5,6, 4

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուզման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.					
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Մտուզման ձևը	Գրականություն ¹²
1.	Հայկական հարսանիքի առանձնահատկությունները	Համեմատության կատարել ավանդական և ժամանակակից հարսանիքների միջև	ռեֆերատ		փոխզնահատում	ՊԳ1, 4,5
2.	Իմ մանկության խաղերը	Ներկայացնել մանկության խաղերը	զեկուցում		հարցում	
3.	Իմ նախնիների խաղերը	Ուսումնասիրել տատիկ-պապիկների խաղերը	զեկուցում		ինքնաստուգում	
4.	Իմ հայրենիքի լեգենդները	Ներկայացնել մեր հայրենիքի լեգենդները	ռեֆերատ		հարցում	ԼԳ10

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

5.	Հայկական եկեղեցիական տոները և նրանց դաստիարակչական նշանակությունը	Ըստ ցանկության ներկայացնել մեր եկեղեցիական տոները	Կլոր սեղան		ինքնզնահատում	
6	Աստվածաշունչ: Տալը պատվիրանները	Պատվիրանները ներկայացնել հեքիաթների տեսքով	Զեկուցում		հարցում	ԼԳ 3,5,11,
7.	Մաղթանք, խրատ, աղոթք, անեծք	Առանձնացնել տարբեր ենթատեսակների մաղթանքները, խրատները, աղոթքները, անեծքները	ռեֆերատ		ինքնաստուգում	ՊԳ2,
8.	Նախանձ, ստախոսություն, պարծենկոտություն....	Բնավորության բացասական գծերի մասին տալ որոշակի տեղեկատվություն	Համեմատական վերլուծություն		հարցում	ՊԳ2, ԼԳ6
9.	Բազմակնության գաղափարը իսլամում և քրիստոնեության մեջ	Վերլուծել բազմակնության գաղափարը իսլամում և քրիստոնեության մեջ	Համեմատական վերլուծություն		հարցում	ՊԳ2
10.	Իսլամը և քրիստոնեությունը կնոջ դերի, ընտանիքի և ամուսնալուծության մասին	Ընտանիքը, նրա դերը հակադիր կրոնների մեջ	Համեմատական վերլուծություն		ինքնաստուգում	ՊԳ2
11.	Հեքիաթները որպես երեխաների սոցիալականացման միջոց	Տարբեր տեսակի հեքիաթների դաստիարակչական արժեքը	Զեկուցում		ինքնաստուգում	Համացանց
12.	Ժողովրդական երգերը որպես ժողովրդական դաստիարակչական միջոց	Քննարկել ժողովրդական երգերի դաստիարակչական արժեքը	Ռեֆերատ		հարցում	Համացանց

13.	Ժողովրդական թատրոնը որպես ժողովրդական դաստիարակության միջոց	Ներկայացնել ժողովրդական թատրոնների դերը	Ռեֆերատ		հարցում	Համացանց
14.	Ժողովրդական արհեստները որպես ժողովրդական դաստիարակության միջոց	Ներկայացնել Հայաստանում առկա ժողովրդական արհեստները	Ռեֆերատ		ինքնքստուգում	Համացանց
15.	Ժողովրդական ստեղծագործությունները որպես ժողովրդական դաստիարակության միջոց	Առանձնացնել այն ստեղծագործությունները, որոնք կիրառվում են որպես դաստիարակության միջոց	Ռեֆերատ		ինքնագնահատում	ՊԳ1
16.	Ժողովրդական դաստիարակությունը դասական մանկավարժների ժառանգության մեջ(Կոմենսկի, Ուշինսկի, Մակարենկո, Սուխոմլինսկի):	Ըստ ցանկության ներկայացնել որևէ մանկավարժի մանկավարժական ժառանգությունը ժողդաստիարակության մասին	Ռեֆերատ		փոխգնահատում	Համացանց

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

14. Գնահատում

1. Իրավիճակային գնահատում
2. Փոխադարձ գնահատում
3. Ինքնագնահատում
4. Սխեմաների կազմում
5. Ռեֆերատների քննարկում

14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

14.2. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Էթնոմանկավարժության աղբյուրները և գործառույթները
2. Էթնիկական սիմվոլային սոցիալականացում
3. Կրոնը և ժողովրդական մանկավարժությունը
4. Էթնոմանկավարժության առարկան և խնդիրները
5. Բնությունը՝ բարոյական նորմերի աղբյուր
6. Ժողովրդական մշակույթը բնավորության դրական գծերի մասին
7. Ժողմանկավարժության կապը գիտական մանկավարժության հետ
8. Էթնոմանկավարժական համակարգերի տեսակները
9. Բնության նկատմամբ վանդալիստական վերաբերմունքը
10. Էկոլոգիական դաստիարակություն
11. Քրիստոնեություն, քրիստոնյա ժողովուրդ
12. Հայկական էպոսը
13. Անհատի սոցիալականացումը
14. Կրոնական սիմվոլներ և մոգություն
15. Հանելուկը՝ հոգեբանական թեստ
16. Բնությունը որպես ժողովրդական մանկավարժության աղբյուր
17. Կոնֆորմիզմ և էթնիկական սոցիալականացում
18. Հայկական ծիսակատարությունները
19. Գիր չունեցող էթնոսների մանկավարժական մշակույթը
20. Ընդհանուր և հատուկ էթնոմանկավարժություն
21. Էթնոսները բնավորության դրական գծերի մասին
22. Գիր չունեցող էթնոսների մանկավարժական մշակույթը
23. Ընդհանուր և հատուկ էթնոմանկավարժություն
24. Էթնոսները բնավորության դրական գծերի մասին
25. Հայկական էթնոգենետիկ առասպելի մանկավարժական ասպեկտները
26. Էթնոս հասկացությունը
27. Կնոջ նկատմամբ վերաբերմունքը ազգային մանկավարժության մեջ
28. Մաղթանք, խրատ, աղոթք
29. Արդարություն և անարդարություն
30. Հայկական բանահյուսության դերը գեղագիտական դաստիարակության գործում
31. Աստվածաշունչ. տասը պատվիրանները
32. Առածներ, ասացվածքներ, հանելուկներ
33. Էթնոդիդակտիկայի հիմնական հասկացությունները
34. Բնությունը և էթնոդիդակտիկան
35. Սոցիալական համեմատության սկզբունքը

36. Աշխատանքը որպես ժողովանկավարժության հիմք
37. Ուղղափառության և կաթոլիկության նմանությունը և տարբերությունը
38. Սուտ, ստախոսություն, խաբեություն
39. Տերունական աղոթքի վերլուծությունը
40. Հայկական ժողովրդական լեգենդները որպես դաստիարակության միջոց
41. Մարդու կրոնական պահանջմունքների բնույթը
42. Հայկական Առաքելական եկեղեցին և հայ ավանդական ընտանիքը
43. Հայկական ժողովրդական լեգենդները որպես դաստիարակության միջոց
44. Մարդու կրոնական պահանջմունքների բնույթը
45. Հայկական Առաքելական եկեղեցին և հայ ավանդական ընտանիքը

14.3. Գնահատման չափանիշները¹⁴.

Տեսական գիտելիքները...

Մասնակցությունը դասընթացին՝ հաճախումների հաշվառում(0 միավոր)

- **Գործնական աշխատանքները**

- գործնական խնդիրների լուծում
- առաջադրանքների իրականացում
- թեստային առաջադրանքներ
- իրավիճակային վերլուծություն
- խմբային աշխատանքներ
- տնային առաջադրանքների

Մեմինար պարապմունքները

- բանավոր շարադրել նյութը(պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները)

- գեկույցներ
- Ռեֆերատներ

- **Լաբորատոր աշխատանքները**

- Նյութի գիտական, համակարգված ձևակերպում,
- Ինքնուրույն եզրահանգումներ, սեփական տեսակետի ներկայացում,
- Նյութը ներկայացնելիս երկու և ավելի գիտական աղբյուրների օգտագործում,
- Գրաֆիկական պատկերների, աղյուսակների,

- **Ինքնուրույն աշխատանքը**

- Ռեֆերատ
- Զեկույց
- Հարցազրույց
- Աշխատանքային տետր
- Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն

¹⁴ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	<u>011301.00.6</u> Ընդհանուր մանկավարժություն <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր`	011301.03.6 Սոցիալական մանկավարժություն <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան`	մանկավարժության բակալավր <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Վանաձոր 2025

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՀ/բ 139 Էթնիկական մանկավարժություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4 -րդ, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	12	Դասախոսություն	6
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	6
	Ինքնուրույն	78		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>հետաքրքրություն ձևավորել ժողովրդի մանկավարժական ավանդույթների, նրա բարոյական, հոգևոր, գեղարվեստական արժեքների, ազգային մշակույթի նկատմամբ: <i>Հավաքել և համակարգել երիտասարդ սերնդի կրթության և դաստիարակության մասին այն բոլոր տվյալները, որոնք կան ազգային մշակույթներում:</i></p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. էթնոմանկավարժության առանձնահատկությունները, խնդիրները, կառուցվածքը 7. էթնոմանկավարժության հիմնական հասկացությունները 8. էթնոմանկավարժության տեղը և դերը մարդաբանական գիտությունների համակարգում 9. ժողովրդի բազմադարյան փորձի, բարոյական արժեքների սերնդե սերունդ փոխանցման կարևորությունը 10. ժողովրդական մանկավարժության մեջ օգտագործվող ավանդական մեթոդների և միջոցների վերածնման 			

	<p>կարևորությունը:</p> <p><i>Հմտություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> մանկավարժական տարբեր իրավիճակներում կիրառել յուրացված տեսական գիտելիքները ձևակերպել սեփական տեսակետը ժողովրդական մանկավարժության հիմնախնդրի վերաբերյալ արտահայտել և հիմնավորել սեփական տեսակետը ժողովրդի մշակութային անցյալի արժեվորման մասին: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Էթնոմանկավարժական գիտելիքների անհրաժեշտ մակարդակին Էթնոմանկավարժության հիմնական հասկացությունների համակարգին ժողովրդական մանկավարժության ժամանակակից միջոցներին:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<ol style="list-style-type: none"> <p>ԷԹՆՈՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐ</p> <p>Էթնոմանկավարժության առարկան և խնդիրները: Էթնոմանկավարժության հիմնական կատեգորիաները և հասկացությունները: Մարդկային հոտ, տոհմ, ցեղ: Էթնոս, ժողովուրդ, ազգ, ազգություն: Ընդհանուր և հատուկ էթնոմանկավարժություն: Ժողովրդական մանկավարժության կապը գիտական մանկավարժության հետ: Էթնոմանկավարժության աղբյուրները և գործառույթները: Էթնոմանկավարժության մեթոդները և կապը այլ գիտությունների հետ:</p> <p>ԷԹՆԻԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆԱՑՈՒՄ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>Անհատի սոցիալականացում: Էթնիկական սոցիալականացում. բնորոշումը, նպատակները, մեխանիզմները: Էթնիկական սիմվոլային սոցիալականացում: Կոնֆորմիզմ և էթնիկական սոցիալականացում:</p> <p>ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՑՈՒՄԸ ԷԹՆՈՄԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՑՈՒՄ</p> <p>Բնության պաշտամունք: Բնության սիմվոլացումն ու սրբացումը/Լոռի/: Բնությունը՝ բարոյական նորմերի աղբյուր: Էկոլոգիական դաստիարակություն: Բնության նկատմամբ վանդալիստական վերաբերմունքը և էթնոսի բարոյազրկման</p>

խնդիրները:

4. ՆԱԽՆԱԴԱՐՑԱՆ ԷԹՆՈՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԷԹՆՈՍԻ ԾԱԳՄԱՆ /ԷԹՆՈԳԵՆԵԶ/ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Գիր չունեցող էթնոսների մանկավարժական և հոգեբանական մշակույթը: Հեքիաթներ(բանավոր պատմություններ), լեզենդներ, առասպել: Հայկական օդաների դերը երեխաների սոցիալականացման գործում: Էթնոմանկավարժական համակարգի տեսակները: Հայկական էթնոգենետիկ առասպելի մանկավարժական ասպեկտները

5. ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՄՈՒՆՔ ԵՎ ՃԱԿԱՏԱԳՐԱՊԱՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Մարդու կրոնական պահանջմունքի բնույթն ու ծագումը: Կրոնական պատվիրաններ, թ²ե մոգություն:

6. ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Քրիստոնեություն, քրիստոնյա ժողովուրդ: Մկրտությունը ժողովրդի կյանքում: Աստվածաշունչ տասը պատվիրանները: Քրիստոնեական արժեքաբանություն /աքսիոլոգիա/: Հարստություն և ազահություն: Խոսք և գործ: Աշխատասիրություն և ծուլություն: Երեխաների նկատմամբ վերաբերմունքը: Համբերության հոգեբանություն: Մաղթանք, խրատ, աղոթք, անեծք: Տերունական աղոթքը: Կրոնական սիմվոլները: Հայ Առաքելական եկեղեցու դեր էթնոսի կյանքում:

7. ԷԹՆԻԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԻՄԱՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Սոցիալական նորմերի և արժեքների իմացություն: Էթնոսոցիալական իմացություն: Սոցիալական համեմատություն: Մարդկային բնավորությունների բազմատեսակության մասին

8. ՄԱՐԴՈՒ ԲՆԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԺՈՂՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Էթնոսները բնավորության դրական գծերի մասին: Համբերություն, զիջողականություն, ազնվություն, էմպատիա: Ժողովրդական մշակույթը բնավորության բացասական գծերի մասին: Նախանձ, ստախոսություն, պարծենկոտություն, վախկոտություն: Ասացվածքներ բնավորության գծերի մասին

9. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ՄԱՐԴՈՒ

	<p align="center">ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ</p> <p>Գիտելիք, հմտություն, կարողություն: Հիշողության մասին ժողովրդական պատկերացումները: Բնությունը և էթնոդիդակտիկան: Ասացվածքներ և իմացական այլ խնդիրներ:</p> <p align="center">10. ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐԻ ԷԹՆՈՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԷԹՆՈՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>Հանելուկի հոգեբանական կառուցվածքը և գործառույթները: Հանելուկների տեսակները: Հանելուկները ժողովրդական ստեղծագործությունների այլ ձևերում: Հանելուկ և ասացվածք: Հանելուկը որպես հոգեբանական թեստ: Գաղտնիք և հանելուկ: Լռովա հանելուկները</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>1. իրավիճակային գնահատում</p> <p>2. փոխադարձ գնահատում</p> <p>3. ինքնագնահատում</p> <p>4. Սխեմաների կազմում</p> <p>5. Ռեֆերատների քննարկում</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>1. Հարությունյան Ս.Բ., Հայ ժողովրդական հանելուկներ, 1965</p>
	<p>2. Նալչաջյան Ա. Ա., Էթնիկական մանկավարժություն, 2003</p>
	<p>3. Նալչաջյան Կ., Էթնիկական ինքնագիտակցություն, 2002</p>
	<p>4. Յու. Սահակյան, Հայ ժողովրդական հանելուկներ, 2004</p>
	<p>5. Г.Н.ВОЛКОВ ЭТНОПЕДАГОГИКА, 1999</p>
	<p>6. Ս. Ա. Վիրաբյան, Գ. Եթիմյան, Մեծ Ղարաքիլիսա, հատոր 1, 2002</p>
	<p>11. Մ. Խորենացի «Պատմություն հայոց», 1981</p>
	<p>Ե. Լալայան, Երկեր, հատոր 3, /Լոռու մարզ/, 1998</p>